

РАЗВОЈ КОНЦЕПТА КОНТРОЛА У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Пуковник *Стојан* Батинић

Реформа система одбране и трансформација Војске Србије одвија се у стратешко-доктринарној, нормативно-правној и организацијско-функционалној сфери, а усмерена је на успостављање система одбране способног да заштити националне интересе. За достизање тог циља потребно је развијати способности Војске за одбрану земље од оружаног угрожавања споља, учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету, као и за подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности. Стога, потребно је ускладити и стандардизовати организацију, процесе и процедуре, који се предузимају на путу достизања жељеног крајњег стања.

*Аутор ради у Управи за оперативне послове ГШ ВС

У претходном периоду сукоба ниског интензитета уочено је да више не постоји јасно дефинисан традиционални непријатељ и појавио се концептуални процеп у дефинисању улоге оружаних снага. То је довело до прихватања концепта оперативних способности уместо борбене готовости као рационалног начина планирања развоја оружаних снага који је требало да помери фокус са непријатеља на мисије и задатке.

Савремени стратегијско-доктринарни приступ дефинисању намене оружаних снага према мисијама и задацима, прихваћен и у Војсци Србије, указао је на потребу изналажења и развоја одговарајућих *оле-*

ративних и функционалних способности.

Оперативна способност је могућност Војске или њених делова да постигне жељене ефекате или оперативне резултате потребне за реализацију мисија и задатака.

Функционална способност је могућност Војске или њених делова да извршавају додељене функције и задатке у складу са надлежностима.

Развој оперативних и функционалних способности Војске Србије усмерен је на изградњу ефикасне и професионалне Војске Србије оспособљене за извршавање додељених мисија и задатака. Битни документи у том процесу јесу Упутство за

Снимио: Ј. Марјанов

оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности Војске Србије и Правило о контролама у Војсци Србије.

Оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности

Разлози за израду новог Упутства за оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности Војске Србије проистекли су из потребе да се обезбеди стални преглед спремности и способности Војске за извршавање додељених мисија и задатака, реално сагледају мере које је потребно предузети за довођење оперативних и функционалних способности Војске на захтевани ниво, створе предуслови за реално планирање, опремање и развој Војске и омогући ефикасније планирање, програмирање, буџетирање и извршење.

Упутством су регулисане јединствена методологија анализе и израде извештаја, у погледу структуре и садржаја, усмеравање носиоца на тежишна питања и органа командовања на мере за достизање жељеног стања оперативних и функционалних способности.

Оцењивање и извештавање о стању оперативне способности обавља се по елементима: персонал (*П*), опрема (*С*), ресурси (*Р*) и обученост (*О*), где су за сваки елемент прописана питања, параметри и критеријуми.

Оцењивање и извештавање о стању функционалне способности обавља се по

истим елементима као и за оперативне способности, уважавајући специфичности прописаних функција и задатака, уз могућност изостављања одређених параметара, питања и елемената. Организацијске јединице Генералштаба и њима непосредно потчињене установе у извештају о стању функционалних способности тежишно анализирају и процењују питања која су им прописана Наредбом о надлежностима организацијских јединица Генералштаба Војске Србије.

Извештај о стању оперативне или функционалне способности је документ којим се извештава о тренутном стању, могућностима и статусу команде, јединице или установе за извршење наменског задатка или посебно додељених задатака.

Извештај о стању оперативне способности израђују и достављају: батаљон—дивизион—ескадрила, бригада—база—центар, команде оперативног нивоа и ОЈ ГШ које у свом саставу имају потчињене јединице—установе. Команда за обуку и центри за обуку извештавају о стању оперативне способности ратних јединица.

Извештај о стању функционалне способности израђују и достављају: центри за обуку, Команда за обуку, установе потчињене организацијској јединици Генералштаба и организацијске јединице Генералштаба Војске Србије.

Нивои стања оперативних и функционалних способности

Ниво стања оперативне или функционалне способности одређује статус команде, јединице—установе који се базира

Снимио: З. Перге

на анализама и проценама по датим елементима (персонал, опрема, ресурси и обученост).

Словном ознаком (Н) обележава се ниво од Н-1 до Н-5, а вредност сваког нивоа оперативне или функционалне способности изражава се процентуално и начелно износи:

- ниво Н-1, 90–100%,
- ниво Н-2, 80–89%,
- ниво Н-3, 70–79%,
- ниво Н-4, 50–69% и
- ниво Н-5, испод 50% (табела 1).

Н-1	Команда, јединица–установа има персонал, опрему, ресурсе и обучена је за извршавање најмање 90% мисија и задатака (у складу с добијеном листом тежишних задатака мисије – ЛТЗМ)
Н-2	Команда, јединица–установа са расоложивим персоналом, опремом, ресурсима и нивоом обучености способна је за извршавање од 80 до 89% мисија и задатака (у складу са добијеном листом тежишних задатака мисије – ЛТЗМ)
Н-3	Команда, јединица–установа са расположивим персоналом, опремом, ресурсима и нивоом обучености способна је за извршење 70 до 79% мисија и задатака (у складу са добијеном листом тежишних задатака мисије – ЛТЗМ)
Н-4	Команда, јединица–установа са расположивим персоналом, опремом, ресурсима и нивоом обучености способна је за извршавање од 50 до 69% мисија и задатака (у складу са добијеном листом тежишних задатака мисије – ЛТЗМ)
Н-5	Команда, јединица–установа са расположивим персоналом, опремом, ресурсима и нивоом обучености није способна за извршавање више од 50% мисија и задатака (у складу са добијеном листом тежишних задатака мисије – ЛТЗМ)

Табела 1 – Нивои стања оперативне или функционалне способности

Листа тежишних задатака мисије (ЛТЗМ, енг. METL – Mission Essential Task List) јесте скуп заједничких, најзначајнијих задатака за чије се извршавање јединица мора припремати и представља основу за израду планова обуке. Листа смањује број задатака за који се јединица обучава и усмерава се на обуку која обезбеђује успешно извршење мисије или задатка који је додељен јединици.

Команда, јединица–установа, може бити у нивоу стања оперативне или функционалне способности Н-5, о чему тражи одобрење претпостављеног нивоа, при формирању или преформирању (све док се не достигне ниво Н-4), претпотчињавању дела персонала и/или опреме другог јединици и промени мисије.

У командама, јединицама–установама у којима је Инспекторат одбране или команда вишег нивоа у извештајном периоду извршио контролу и оцењивање оперативне или функционалне способности, оцена

нивоа се лимитира добијеном оценом. Евентуална разлика оцене Инспектората одбране или команде вишег нивоа и командантове процене нивоа оперативне или функционалне способности образлаже се конкретно на основу којих предузетих мера, по којем елементу, питању, односно параметру је дошло до подизања нивоа.

Рокови за оцењивање и извештавање

Оцењивање и извештавање о стању оперативних или функционалних способности на нивоу батаљон–дивизион–ескадрила и јединице–установе истог ранга обавља се тромесечно, а на нивоу бригада–база–центар, команда оперативног нивоа и организацијске јединице Генералштаба, шестомесечно.

Начелник Генералштаба може захтевати да се о стању оперативних и функ-

ционалних способности извештава и че-
шће (посебно за јединице предвиђене за
ангажовање у мултинационалним опера-
цијама, јединице за хитно и брзо реагова-
ње или за јединице ангажоване у изврша-
вању задатака на одређеном простору),
што се регулише посебним наређењем.

У случају промена које имају директан
утицај на стање оперативне или функцио-
налне способности команде, јединице–
установе, извештаји се достављају у року
од 24 часа, линијом оперативног дежурства.

Анализе стања оперативне или функцио-
налне способности на нижим нивоима
командовања обављају се пре слања из-
вештаја претпостављеној команди, у скла-
ду са наведеним питањима, нивоом и
наменом команде, јединице–установе.

Анализа стања оперативне и функцио-
налне способности Војске на нивоу Генералштаба обавља се два пута годишње.

Појам, садржај и врсте контрола

Контрола је процесна функција ко-
мандовања чији је садржај утврђивање и
вредновање реализације постављених
(планираних) задатака.

Циљ контрола је стицање увида у
стварно стање, утврђивање степена и
узрока одступања од постављених (плани-
раних) задатака ради предузимања аде-
кватних мера за довођење стања на
захтевани – прописани ниво.

Врсте контрола су:

- контрола оперативних и функцио-
налних способности и
- контрола усаглашености са закони-
ма, правилима и прописима.

Контроле могу бити:

- по обиму: потпуна или делимична,
- по врсти: редовна, ванредна или по-
вратна и
- по начину: најављена или ненаја-
вљена.

Потпуна контрола обавља се по свим
елементима, питањима и параметрима
карактеристичним за контролисану ко-
манду, јединицу или установу, док се де-
лимична контрола обавља по појединим
елементима, питањима и параметрима,
карактеристичним за контролисану ко-
манду, јединицу или установу.

Редовна контрола обавља се на осно-
ву одобрених планова и може бити наја-
вљена или ненајављена.

Ванредна контрола обавља се по на-
ређењу када се процени да је потребно
сагледати стање у одређеној команди, је-
диници или установи (пре времена одре-
ђеног за редовну контролу). Може бити
потпуна или делимична, најављена или
ненајављена.

Повратна контрола обавља се у ко-
мандама, јединицама или установама, ка-
да је у претходној контроли констатовано
незадовољавајуће стање, најкасније у ро-
ку од шест месеци од времена обављања
претходне контроле. Повратна контрола
може се обављати и у случају жалбе или
приговора на утврђено стање, ако се про-
цени да приликом контроле нису пошто-
вани прописани критеријуми.

Снимио: З. Перге

Снимко: Ј. Марјанов

Методи, технике и инструменти контрола

Контрола се остварује применом следећих метода, техника и инструмената:

- анализе, синтезе, компарације и статистике,
- провере обучености и увежбаности појединаца, екипа (група), посада (послуга), команди, јединица или установа у извођењу практичних радњи,
- посматрања рада команде, јединице или установе,
- прегледи и анализе квалитета и реализације планова, наређења, упутстава, инструкција, оперативно-наставне документације и других нормативних докумената,
- провере исправности, комплетности, начина одржавања и чувања покретних ствари,
- провере психо-физичких способности,
- провере теоријског знања (усмених или писаних одговора и решавањем теста),
- анкетања и разговора и
- комбинације ових и других метода, техника и инструмената који су најпогоднији за објективну контролу стања.

Разлози за израду новог концепта контрола у Војсци Србије

Уласком у Програм Партнерство за мир створени су значајнији предуслови за брже укључивање и повратак наше зе-

мље на међународну сцену, интеграције у политичке и друге асоцијације значајне за процес одлучивања у систему колективне безбедности.

Неки од посебних циљева, којима треба тежити ради достизања компатибилности и интероперабилности, а наведени су у Оквирном документу, су:

- развијање и одржавање способности и спремности за учешће сопствених оружаних снага у операцијама под мандатом УН и/или одговорности ОЕБС и
- подизање нивоа сарадње са НАТО-ом ради заједничког планирања обуке и вежби, како би се земље партнери припремили за учешће у мисијама одржавања мира, хуманитарним мисијама и акцијама трагања и спасавања.

До 2007. године контрола и оцењивање борбене готовости и анализа борбене готовости вршени су по шест елемената. То су: командовање, оспособљеност, мобилизација, логистичка подршка, безбедност и морал. Стеченим искуством из вишегодишњих контрола и разменом искустава са оружаним снагама земаља суседа, неким чланицама НАТО-а и чланицама Програма Партнерство за мир, дошло се до закључка да је потребно израдити ново упутство о контролама у Војсци Србије у којем ће се јасно разграничити контрола оперативних способности од контроле усаглашености са законима, правилима и прописима и од евалуације (оцене) способности за употребу јединице у складу са њеном наменом или посебно додељеном мисијом.

Упоредо се приступило организацијско-мобилизацијској доградњи команди–јединица и установа са органима за контроле, тако да је у Генералштабу, у командама оперативног и тактичког нивоа уграђен орган за контроле, чиме је омогућено да се нови концепт контрола квалитетно и брзо имплементира на свим нивоима командовања.

Контрола оперативних и функционалних способности

Контрола оперативних способности је стицање увида у стање стварне могућности команде – јединице Војске Србије за извршење задатака из листе тежишних задатака мисије (ЛТЗМ) која јој је додељена.

Контрола функционалних способности је стицање увида у стање стварне могућности организацијских јединица Генералштаба и потчињених установа, центара за обуку и Команде за обуку за извршење функција и задатака прописаних Наредбом о надлежностима.

Циљ контроле оперативних или функционалних способности јесте да се:

- утврди стварно стање оперативне

или функционалне способности контролисане команде, јединице или установе,

- утврде узроци одступања затеченог стања оперативне или функционалне способности у односу на извештај команданта,

- предложи мере да се стање оперативне или функционалне способности контролисане команде, јединице или установе доведе на потребан ниво,

- уоче и предложи решења за проблеме који нису у надлежности контролисане команде, јединице или установе и

- утврди одговорност надлежних старшина за стање оперативне или функционалне способности.

Ниво стања оперативне или функционалне способности одређује статус јединице који се базира на објективним оценама контрола према датим елементима (персонал, опрема, ресурси и обученост).

Контролу оперативних или функционалних способности обавља Генералштаб Војске Србије, команде оперативног нивоа и команде бригада–база–центара у складу са средњорочним и годишњим плановима контрола. При изради планова узимају се у обзир изводи из планова Инспектората одбране Министарства одбране.

Садржај контроле стања оперативне и функционалне способности према елементима

Персонал (П)

Управљање персоналом подразумева анализу расположивог персонала, нормативну регулативу, централизовану попуњу, школовање и усавршавање персонала. Општи циљ је професионалан, високостручан и мотивисан персонал. Да би се то остварило потребан је квантитет, квалитет, психофизичка спремност и морално-психолошка припремљеност персонала који ће, обучен и опремљен представљати главног чиниоца оперативне или функционалне способности.

Питања и параметри за контролу персонала:

Расположивост персонала (Пр):

- проценат додељеног персонала,
- проценат расположивог персонала,
- проценат попуњености специјално-стима од посебног значаја,
- проценат попуње командних дужности и
- формацијска места за која је потребна приоритетна попуња.

Стручна способност (Пс):

- проценат персонала одговарајућег ВЕС-а,
- проценат постављених у складу са чином и ВЕС-ом,
- проценат познавања енглеског језика у складу с критеријумима и
- потребе за усавршавањем персонала.

Психо-физичка способност (Пп):

- проценат ограничено способног персонала,
- проценат персонала који је на боловању – лечењу и
- проценат персонала који злоупотребљава психоактивне супстанце.

Морално-психолошка припремљеност (Пм):

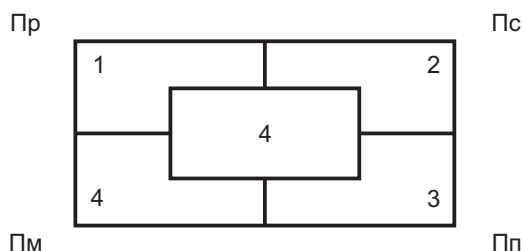
- процена морала персонала,
- регулисање финансијских и правних питања,
- здравствено-медицински третман и
- регулисање верских питања.

Способност персонала одређује се по нивоима од П-1 до П-5.

Контрола способности по елементу персонал обавља се квантитативно и квалитативно по питањима и параметрима у складу са прописаним критеријумима и методологијом, попуњавањем прегледа за стални и резервни састав и давањем закључака.

Ниво оперативне или функционалне способности стања по елементу персонал одређује се на основу добијених нивоа по питањима, уз попуњавање одређених прилога и контролног листа. Најнижи ниво питања уједно је и ниво стања способности по елементу персонал.

Графикон 1 – Извођење нивоа стања способности по елементу персонал

Опрема (С)

Контрола опреме обезбеђује показатеље оперативне или функционалне способности стања опреме јединице којом је попуњена и која је додељена јединици ради извршавања задатака.

Садржај питања за контролу елемента опрема:

- основна опрема (Со),
- возила (Св),
- телекомуникациона и информатичка опрема (Ст) и
- остала важна опрема (Сов).

Основну опрему (Со) представљају средства и системи који су намењени за извршавање примарних задатака према листи тежишних задатака мисије.

Остала важна опрема (Сов) обухвата средства која су неопходна у извршавању одређених задатака према листи тежишних задатака мисије.

Преглед опреме батаљона–дивизиона–ескадриле и Преглед могуће заменљиве опреме, на основу којих се контролише, дефинисани су Упутством за оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности Војске Србије.

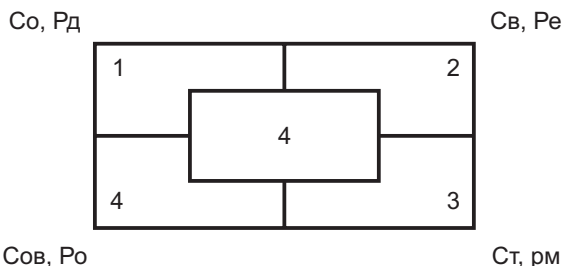
Стање опреме одређује се по нивоима од С-1 до С-5.

Контрола способности по елементима опрема, ресурси и обука обавља се квантитативно и квалитативно по питањима и параметрима, попуњавањем прегледа у складу са прописаним критеријумом и методологијом и давањем закључака.

Ниво способности по питању опреме, ресурса или обуке одређује се на основу

добијених нивоа попуњености и исправности. Најнижи ниво питања уједно је и ниво способности по елементу опреме, ресурса или обуке.

Ниво оперативне или функционалне способности по елементу опрема, ресурси и обука одређује се на основу добијених нивоа по питањима, уз попуњавање контролног листа. Најнижи ниво питања уједно је и ниво способности по елементу опрема, ресурса или обуке.

Графикон 2 – Извођење нивоа стања способности по елементу опрема и ресурси

Ресурси (Р)

Контрола о стању ресурса садржи податке о квалитету основних средстава и критичних делова опреме која се налазе у оперативној употреби, одрживости ресурса, као и количинама и стању материјалних резерви команди, јединица и установа и Војске у целини.

Питања и параметари за контролу ресурса:

- расположивост основних средстава и критичних – важних делова опреме (Рд);
- експлоатациони и временски ресурси основних средстава и критичних – важних делова опреме (Ре);
- количине и стање материјалних резерви (Рм);
- одрживост ресурса (Ро):
 - додељена финансијска средства за занављање и одржавање ресурса;
 - стање капацитета и залиха најзначајнијих резервних делова;
 - могућности логистичких јединица за извршавање задатака одржавања и
 - реализација прописаних процедура за одржавање ресурса.

У јединицама ранга батаљон–дивизион–ескадрила, које су ПМФО IV степена, не контролише се параметар „додељена финансијска средства за занављање и одржавање ресурса“.

Стање способности по елементу ресурси одређује се по нивоима од Р-1 до Р-5.

Обученост (О)

Извештај о стању обучености даје податке о тренутној обучености јединице да изврши задатке из листе тежишних задатака мисије и обучености ОЈ ГШ ВС, команде, центра за обуку и установе за извршавање функције и задатака из Наредбе о надлежностима.

Питања и параметри за процену стања оперативне способности по елементу обученост:

Обученост команде за припрему операција и употребу снага у операцијама (Ок):

- обученост команде за доношење одлуке у складу с начелима употребе јединице и
- оцена реализованих организационих облика практичне обуке.

Индивидуална обученост (Ои):

- тактичка обученост,
- техничко-стручна обученост,
- степен стручно-борбене обучености (СБО) пилота,
- степен обучености падобранаца у падобранској обуци,
- оцена извршених гађања из пешадијског оружја,
- оцена извршених гађања оружјима (оружјима) рода,
- оцена изведених вежби с бојним МЕС и
- оцена физичке способности.

Колективна обученост (Ој):

- обученост чете за извођење тактичких радњи и поступака,

– обученост вода за извођење тактичких радњи и поступака,

– обученост одељења–послуге–посаде за извођење тактичких радњи и поступака и

– оцена изведених ТВ и ТВБГ.

Управљање обуком и ресурси у обуци (Оу):

– квалитет формулисаних захтева и задатака у обуци,

– квалитет планова обуке и ажурност докумената планирања, евиденција и извештавања,

– припрема за обуку,

– реализација планова и програма обуке појединаца, јединица и команди,

– контрола обуке (контрола извођења, оцењивање и вредновање обуке),

– расположивост персонала за обуку,

– расположивост квалификованих (сертификованих) инструктора обуке,

– расположивост покретних ствари (није ограничено само на МФ јединице) и објеката за обуку (величина, квалитет, условност и погодност намене и сл.) и

– расположивост горива за обуку.

Обученост се одређује по нивоима од О-1 до О-5.

Питања и параметри за оцену функционалне способности по елементу обученост:

Индивидуална обученост (Ои):

– техничко-стручна обученост официра, подофицира и ЦЛ за обављање функционалних задатака из надлежности формацијског места,

– ватрена обученост – оцена извршених гађања из пешадијског оружја и

Снимио: Р. Поповић

– оцена физичке способности.

Колективна обученост (Ој):

– обученост ОЈ ГШ ВС, команде, центра за обуку и установе за извршавање функција и задатака из Наредбе о надлежностима и

– оцена изведених вежби и организационих облика практичне обуке.

Управљање обуком (Оу):

– квалитет формулисаних захтева и задатака у обуци,

– квалитет планова обуке и ажурност докумената планирања, евиденције и извештавања,

– припрема за обуку,

– реализација планова и програма обуке појединаца, јединица и команди и

– контрола обуке (контрола извођења, оцењивање и вредновање обуке).

Ресурси у обуци (Ор):

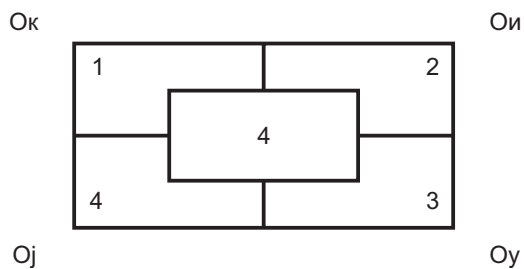
– расположивост персонала за обуку,

– расположивост квалификованих (сертификованих) инструктора обуке,

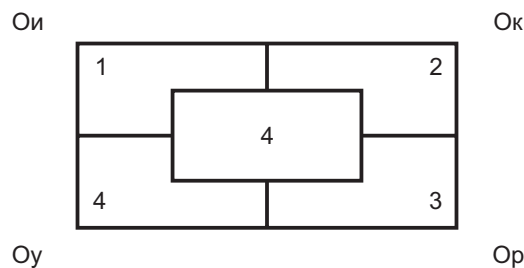
– расположивост покретних ствари (није ограничено само на МФ јединице) и објеката за обуку (величина, квалитет, условност и погодност намене и сл.) и

– расположивост горива за обуку.

Обученост се одређује по нивоима од О-1 до О-5.

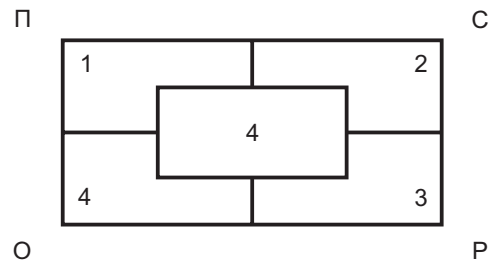
Графикон 3 – Извођење нивоа стања оперативне способности по елементу обученост

Графикон 4 – Извођење нивоа стања функционалне способности по елементу обученост

Одређивање нивоа стања оперативне или функционалне способности (Н)

Ниво стања оперативне или функционалне способности команде, јединице–установе одређује се према најнижем нивоу способности појединачног елемента.

Снимио: З. Перге

Снимио: Р. Поповић

Ниво стања оперативне или функционалне способности може бити за један степен виши од нивоа ресурса, изузев у случају када је ниво ресурса процењен са Р-5.

На основу оствареног увида у целокупно стање оперативне или функционалне способности израђује се оцена, попуњава контролни лист и даје закључак у којем се посебно истичу одступања у односу на извештај команданта, потенцирају проблеми, узроци њиховог настајања и предлажу мере за њихово решавање.

У оквиру контроле оперативне способности проверава се могућност формирања и здруживања састава и оспособљеност команде–јединице за извршавање задатака из листе тежишних задатака мисије која јој је додељена.

У завршној фази је израда Упутства за израду листе универзалних задатака Војске Србије и листе тежишних задатака мисије. У доградњи Упутства за оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности Војске Србије и Правила о контролама у Војсци Србије.

НИВО ОПЕРАТИВНЕ ИЛИ ФУНКЦИОНАЛНЕ СПОСОБНОСТИ

(команда-јединица-установа)

Ред. бр.	ПИТАЊА И ПАРАМЕТРИ	НИВО ОПЕРАТИВНЕ СПОСОБНОСТИ				
		Н-1	Н-2	Н-3	Н-4	Н-5
1	ПЕРСОНАЛ (П)					
1.1	Расположивост персонала (Пр)					
1.2	Стручна способност (Пс)					
1.3	Психофизичка способност (Пп)					
1.4	Морално-психолошка припремљеност (Пм)					
НИВО ЕЛЕМЕНТА ПЕРСОНАЛ						
2	ОПРЕМА (С)					
2.1	Основна опрема (Со)					
2.2	Возила (Св)					
Ред. бр.	ПИТАЊА И ПАРАМЕТРИ	НИВО ОПЕРАТИВНЕ СПОСОБНОСТИ				
		Н-1	Н-2	Н-3	Н-4	Н-5
2.3	Телекомуникациона и информатичка опрема (Ст)					
2.4	Остала важна опрема (Сов)					

НИВО ЕЛЕМЕНТА ОПРЕМА						
3	РЕСУРСИ (Р)					
3.1	Расположивост основних средстава и критичних–важних делова опреме (Рд)					
3.2	Експлоатациони и временски ресурси средстава и критичних – важних делова опреме (Ре)					
3.3	Количине и стање материјалних резерви (Рм)					
3.4	Одрживост ресурса (Ро)					
НИВО ЕЛЕМЕНТА РЕСУРСИ						
4	ОБУЧЕНОСТ (О)					
4.1	Обученост команде за припрему операција и употребу снага у операцијама (Ок)					
4.2	Индивидуална обученост (Ои)					
4.3	Колективна обученост (Ој)					
4.4	Управљање обуком и ресурси у обуци (Оу)					
НИВО ЕЛЕМЕНТА ОБУЧЕНОСТ						
НИВО ОПЕРАТИВНЕ СПОСОБНОСТИ						

РУКОВОДИЛАЦ КОНТРОЛЕ

је разрадиће се методологија оцењивања, извештавања и контроле команди, јединица и установа у складу са ЛТЗМ.

Главне оперативне способности Војске

Војска ће у будућности, поред већине садашњих, извршавати и задатке који су у складу са улогом војних снага у мултинационалним операцијама. За извршавање бројних задатака Војска треба да развија способности, међу којима се издваја скуп главних (есенцијалних) оперативних способности:

- расположивост снага;
- способност командовања;
- способност искоришћења информационог простора;
- ефикасност употребе (борбена и неборбена);
- способност размештања и мобилност снага;
- отпорност и заштита;
- одрживост снага и
- формирање снага за различите врсте операција.

Главне оперативне способности Војске међусобно су повезане и произилазе једна из друге. Циљ њиховог развоја јесте ефикасно и ефективно извршавање додељених мисија и задатака. У даљој доградњи Правила о контролама у Војсци Србије посебна пажња посветиће се разради адекватних метода и инструмената контроле команди и јединица по наведеном оперативним способностима, ради провере њихове способности за употребу.

Контрола усаглашености са законима, правилима и прописима

Контрола усаглашености са законима, правилима и прописима (у даљем тексту контрола усаглашености) јесте стицање увида у степен њихове примене и усклађености израђених нормативних аката, којима је регулисано функционисање војне организације и извршавање других задатака команди, јединица и установа.

Циљ контроле усаглашености је да се:

- утврди квалитет израђених нормативних докумената (наређења, упутстава и елабората) и њихова усаглашеност са законима, правилима и прописима и ажу-

Снимио: Р. Поповић

ност у вођењу прописаних планова, анализа, евиденција и др.,

- утврде узроци евентуалног одступања затеченог стања у односу на законе, прописе и стандарде,

- оствари увид у организацију и реализацију задатака који проистичу из израђених нормативних докумената и утврде узроци евентуалног непоштовања израђених нормативних докумената,

- предложе мере да се стање нормативних докумената контролисане команде, јединице и установе усклади с важећим законима, правилима и прописима,

- уоче проблеми и предложе решења која нису у надлежности контролисане команде, јединице или установе и

- утврди одговорност за укупно стање усаглашености са законима, правилима и прописима.

Контроле усаглашености обављају се у складу са надлежностима организацијских јединица Генералштаба Војске Србије и надлежностима организацијских јединица команди –установа, према критеријумима који чине саставни део Правила о контролама. Ниво усаглашености са законима, правилима и прописима одређује статус јединице–установе, који се заснива на објективним методама контрола по датим питањима и параметрима и може бити: ниво 1 – усаглашен (Ус) и ниво 2 – неусаглашен (Ну).

При закључивању нивоа усаглашености примењују се следећи критеријуми:

Ус	Нормативна документа и функционисање војне организације усаглашени су са законима, правилима и прописима, уз незнатна одступања.
Ну	Нормативна документа и функционисање војне организације нису усаглашени са законима, правилима и прописима.

Табела 2 – Опис нивоа усаглашености са законима, правилима и прописима

– команда, јединица или установа је усаглашена са законима, правилима и прописима (Ус) ако је средња оцена свих контролисаних питања 3,00 и виша,

– команда, јединица или установа је неусаглашена са законима, правилима и прописима (Ну) ако је средња оцена свих контролисаних питања испод 3,00 и

– уколико је једно од питања из надлежности оцењено као неусаглашено, онда је закључна оцена усаглашености, из надлежности организацијске јединице, „неусаглашен“ (Ну), (табела 2).

Ако је једна организацијска јединица оценила команду, јединицу или установу оценом Ну („неусаглашен“), закључна оцена је Ну („неусаглашен“) и обавезно се обавља повратна контрола. Повратна контрола обавља се само по питањима и параметрима који су оцењени оценом Ну („неусаглашен“).

Контроле усаглашености обављају Генералштаб Војске Србије, команде оперативног нивоа, команде бригада–база–центра и команде јединица ранга батаљона у складу са средњорочним и годишњим плановима контрола. При изради планова узимају се у обзир изводи из планова Инспектората одбране Министарства одбране.

Закључак

Војска развија своје способности за извршавање додељених мисија и задатака, ослањајући се на сопствене капацитете, капацитете државе и користећи бројна сопствена и страна искуства.

Главне (есенцијалне) оперативне способности Војске постижу се реализацијом задатака и пројеката у сферама: нормативна и доктринарна уређеност; организација; кадрови; оспособљавање и усавршавање кадра; стање материјалних средстава и опреме; инфраструктура; систем командовања и интероперабилност.

Основни циљ развоја главних оперативних способности Војске јесте ефика-

сно и ефективно извршавање додељених мисија и задатака. Да би се остварио наведени циљ неопходна је реализација приоритета у наведеним сферама, од нормативне и доктринарне до интероперабилности.

Опредељење Војске Србије јесте да развија способности за извршавање мисија и задатака на најбољим сопственим и страним искуствима. При томе, изградња способности за одбрану земље остаје главни приоритет развоја способности Војске. Поред тога, Војска мора да развије капацитете и способности за учешће у мултинационалним операцијама, као и способности за подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности.

Развој контрола у Војсци Србије усмерен је у три правца. То су:

- контрола стања оперативних и функционалних способности,
- контрола усаглашености са законима, правилима и прописима и
- контрола (евалуација) способности за употребу.

Развојем новог концепта извештавања и контрола у Војсци Србије знатно је побољшано познавање стварног стања и спремности команди–јединица и установа, објективност команданата у оцењивању и извештавању и створене су претпоставке за брже достизање интероперабилности у

Развојем концепта контрола у наредном периоду потребно је обезбедити адекватне методе и инструменте вршења контрола у складу са усвојеним концептом оперативних способности, што ће захтевати сталну доградњу Правила о контролама.

Литература:

1. Упутство за оцењивање и извештавање о стању оперативних и функционалних способности Војске Србије (привремено), Управа за оперативне послове (Ј-3), јануар 2008.

2. Правило о контролама у Војсци Србије (привремено), Управа за оперативне послове (Ј-3), фебруар 2008.